

Kralice na Hané (okr. Prostějov)**Průmyslová zóna města Prostějova – Kralický háj,****parc. č. 350/93, 350/95, 350/123.**

Středověk, novověk. Vesnice/městečko, rybník. Plošný odkryv.

Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum a galerie

v Prostějově, p. o., inv. č. 310.559–310.690 a 320.017–320.153.

Lokalizace: S-JTSK – -555586.83, -1134779.87; -555699.96, -1134821.28

Ve dnech 15. 4. – 15. 5. 2020 a 21. 8. – 10. 12. 2020 proběhly záchranné archeologické výzkumy v areálu společnosti Žaluzie NEVA v průmyslové zóně města Prostějova. Rozsah a metoda odkryvu byly limitovány blízkostí říčního toku Valové, který výrazně ovlivnil půdní poměry v místě stavby. Položené sondy doložily svažitost podloží a splachové vrstvy dosahující místy mocnosti až 85 cm, které obsahovaly archeologický materiál z období kultury s lineární keramikou kultury s moravskou malovanou keramikou, platěnické kultury (viz oddíly Neolit, Doba bronzová, Doba železná, Doba římská a doba stěhování národů), středověku i novověku.

Při prvním výzkumu souvisejícím s výstavbou školicího centra (Fojtík 2020) bylo položeno pět sond. Kromě splachových vrstev se podařilo zachytit sídlištní jámu obsahující keramiku ze závěru 13. až 1. poloviny 14. století.

V rámci druhého výzkumu souvisejícího s přístavbou v areálu firmy byla skrývkou zasažena plocha tvořená „ostrůvkem“ nedotčeného terénu souvisle obklopeného archeologicky prozkoumaným územím, což doložilo i zachycení konstrukčních vrstev okolních staveb, které místo vymezují ve směru od severu, jihu a východu. Na části plochy nebylo dosaženo podloží a archeologický výzkum zde byl realizován především formou detektorové prospekce a sondáže. V blízkosti objektu lakovny se podařilo rozpoznat skupinu sloupových jam datovaných keramikou do období vrcholného středověku.

Zjištěné středověké situace jsou dalším dokladem dnes již zaniklé vsi Rakousky (k problematice Fojtík 2015), jež v těchto místech setrvala až do počátku 16. století, kdy byla nahrazena rybníky patrnými ještě na vojenském mapování z 2. poloviny 18. století.

Literatura

Fojtík, P. 2015: Keramický cášský roh ze zaniklé středověké vsi na k. ú. Kralice na Hané, okr. Prostějov, střední Morava. *Archeologické rozhledy* LXVII(2), 287–298.

Fojtík, P. 2020: *NZ Kralice na Hané, „Kralický háj“ 2020, „novostavba školicího centra Žaluzie NEVA, s.r.o., k. ú. Kralice na Hané, okr. Prostějov, č. akce 423/20.* Rkp. nálezu zprávy, č. j. 464/20. Uloženo: archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Summary

Two rescue excavations took place in the premises of the Žaluzie NEVA company in the industrial zone in Kralice na Hané cadastral area (Prostějov District) in 2020. More evidence of the existence of the deserted medieval settlement of Rakousky and traces of Modern Period water management activities were detected in the area affected by the construction.

Pavel Fojtík

Kroměříž (okr. Kroměříž)**Ul. Vejvanovského č. p. 374/2, parc. č. 3287/7.**

Novověk – industriální období. Město. Sonda. Záchranný výzkum.

Uložení nálezu: bez nálezů.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2996056N, 17.3974056E

Při rekonstrukci vodovodní sítě na ulicích Blahoslavova a Vejvanovského na severovýchodním okraji centra města Kroměříže byla zjištěna pouze jedna archeologická situace, kterou je možné ztotožnit s původní městskou kanalizační sítí z 18./19. století. Dne 5. 5. 2020 se před objektem č. p. 374/2 (Lékárna U Zlatého Hada – ul. Vejvanovského) narazilo na revizní šachtu původní klenuté cihlové kanalizace, která byla dochována v délce několika desítek metrů od křižovatky s ul. Komenského dále směrem k řece Moravě. Zajímavým zjištěním, vážícím se k dataci této původní kanalizační sítě, je absence dobových přípojek z domů na ul. Vejvanovského – původní kanalizační systém je tedy bezesporu starší než stávající zástavba. Starý městský systém stok byl v Kroměříži porušen stavební aktivitou již mnohokrát – naposledy při rekonstrukci ul. Vodní, se kterou stoka na ul. Vejvanovského přímo souvisí a je jejím pokračování a vývodem do řeky Moravy.

Literatura**Popelka, M. 2020:** *Kroměříž 2020. Ul. Blahoslavova, Ul. Vejvanovského.**Oprava vodovodu.* Rkp. nálezu zprávy, č. j. MTX202000244.

[cit. 2021-10-07]. Uloženo: Archiv nálezu zprávy

Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i.

Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy

České republiky <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202000244>.**Summary**

Part of a historical sewage system preserved in a length of several tens of metres leading from the centre towards its inlet into the River Morava was uncovered during a water pipeline reconstruction in Vejvanovského Street in Kroměříž (Kroměříž District).

Miroslav Popelka

Kroměříž (okr. Kroměříž)**Ul. Velehradská, Havlíčkova, parc. č. 3388/1.**

Novověk. Předměstí. Plošný odkryv. Záchranný výzkum.

Uložení nálezu: po zpracování Muzeum Kroměřížska, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2955133N, 17.3884281E

Příprava výstavby nového parkovacího domu v nároží ulic Velehradská a Havlíčkova doložila historický vývoj tohoto prostoru v období novověku. Zachyceny byly konstrukční prvky související s původní zástavbou (hospodářské budovy) a jejím zázemím na předměstí Kroměříže. Z prozkoumaných archeologických objektů lze jmenovat pouze dvě sanační jámy pro uhynulý dobytek (včetně kompletních skeletů v jejich výplních; obr. 71), jednu kvadratickou jámku, jednu jámku kruhovou a jednu studnu. Všechny jmenované situace souvisí s vývojem dotčených parcel v pokročilém novověku (18./19. století). Část plochy byla významně poznamenána činností v tomto prostoru ve 20. století (sklady pohonných hmot pro blízká kasárna).

Literatura

Neuveдено.

Obr. 71. Kroměříž, ulice Velehradská, Havlíčkova. Pohled na zvířecí skelet v objektu K500. Foto M. Popelka.

Fig. 71. Kroměříž, Velehradská and Havlíčkova Streets. View of an animal skeleton in feature K500. Photo by M. Popelka.

Summary

A rescue excavation in the area of a future multistorey car park in Kroměříž (Kroměříž District) detected evidence of previous Modern Period development – remediation pits for dead cattle (Fig. 71), two cesspits, a well and remnants of the foundation masonry of farm buildings that had stood there until they were demolished in the second half of the 20th century.

Miroslav Popelka, Adam Fojtík

Lelekovice (okr. Brno-venkov)

Ul. Poňava, parc. č. 376.

Vrcholný středověk – novověk. Vesnice/městečko. Sonda. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2913872N, 16.5793931E

V létě 2020 proběhl rychlý záchranný archeologický výzkum v obci Lelekovice, v poloze jihozápadně pod lelekovickým hradem. Konkrétně se jednalo o developerský projekt na parcele

Obr. 72. Lelekovice. Přehled plochy záchranného archeologického výzkumu. Archaia Brno z. ú.

Fig. 72. Lelekovice. Overview of the rescue excavation area. Archaia Brno z. ú.

č. 376/1–376/8 (obr. 72). Nejstarší písemná zmínka o obci je z roku 1288 na darovací listině Hartmana z Holštejna. Hrad v Lelekovících je zmiňován až roku 1358, zaniká po dobytí roku 1401. Na místě předhradí pak vzniká další šlechtické sídlo patrně rodiny Dupníků z Nitkovic (prostor dnešní nové části hřbitova).

Vlastní výzkum byl realizován formou dohledu, protože jsme byli přivoláni k již vykopaným základovým pasům. Byla odkryta základová zdiva domů viditelných na císařském otisku stabilního katastru z roku 1826, a také mladší zdiva, ve kterých byly druhotně využity starší kamenické články. Na dně základových pasů byly zachyceny hrany liniového objektu (vodoteč/příkop?) vedoucí severojižním směrem o šířce 3,4 m a zachycené délce cca 20 m. Keramický materiál ze zásypu liniového výkopu byl novověký. Bohužel celá situace byla zachycena pouze ve výkopech pro základové pasy a nacházela se až pod základovou spárou stavby (obr. 73).

Obr. 73. Lelekovice. Letecký snímek s pohledem na plochu výzkumu a hradu. Foto Archaia Brno z. ú.

Fig. 73. Lelekovice. Aerial photograph with a view of the excavation area and the castle. Photo by Archaia Brno z. ú.